

GHIDUL OBSERVATORULUI – LOCALE 2016

I. INSTRUCȚIUNI PENTRU OBSERVATORI	2
II. REGULI DE VOT	5
Ce alegem pe 5 iunie?	5
Unde găsesc o listă a tuturor candidaților?	5
Care sunt legile pe care trebuie să le cunosc?.....	5
Care sunt condițiile necesare pentru a vota?	5
Administrația electorală	6
Când se votează?	7
Unde se votează?.....	7
Listele electorale	7
Documente pe baza cărora se poate vota	9
Urna specială (mobilă)	
Ziua alegerilor – înaintea deschiderii urnelor	11
Ziua alegerilor - Etapele votării	12
Ziua alegerilor – numărarea voturilor	13
Buletin de vot valid vs nul	20
Cum se fac sesizări?	21
Infrațiuni	22
Cum fac o plângere penală?.....	24
III. PROCEDURI ȘI RISCURI LEGATE DE OBSERVARE	24

I. INSTRUCȚIUNI PENTRU OBSERVATORI

- Observatorii sunt reprezentanți **independenți**, acreditați de Expert Forum, care nu susțin activitatea niciunui competitor electoral și urmăresc respectarea legislației în mod echidistant. **Aceștia nu vor face niciun fel de comentariu de natură politică, în nume propriu sau al EFOR.** Nu se vor implica în procesul electoral direct, nu vor asista alegătorii să voteze și nici nu vor ajuta în niciun fel membrii biroului electoral în activități care le revin în mod legal, precum numărarea voturilor.

- Observatori pot fi numai persoane care nu fac parte din partide politice și au drept de vot. Dacă vedeți că în secție se află observatori care declară că reprezintă partide politice, vă rugăm să ne informați de îndată

- Acreditarea permite titularului să asiste la operațiunile electorale, inclusiv la numărarea voturilor și la întocmirea proceselor-verbale. Acreditarea este valabilă numai însoțită de un act de identitate al titularului acestuia.

- Persoanele acreditate **nu pot interveni** în niciun mod în organizarea și desfășurarea alegerilor, având numai dreptul de a sesiza președintele biroului electoral în cazul constatării unor neregularități. Orice act de propagandă pentru sau împotriva unui partid politic, unei alianțe politice, alianțe electorale ori candidat independent sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și încălcarea în orice mod a actului de acreditare atrag aplicarea sancțiunilor legale, anularea acreditării de către biroul electoral care a constatat abaterea, iar în ziua votării, îndepărtarea imediată a persoanei respective din secția de votare. Îndepărtarea din localul secției de votare se realizează de către personalul care asigură paza secției de votare numai la solicitarea președintelui biroului electoral al secției de votare.

- Trebuie luat în calcul faptul că multe erori se datorează lipsei de experiență a personalului din secția de votare și nu reprezintă neapărat fraudă. Cu toate acestea, repetarea unor astfel de nereguli în mod

sistematic poate denatura procesul de votare. Dacă observați probleme grave, cum ar fi falsificarea documentelor, introducerea mai multor buletine de vot sau influențele primarilor asupra secției de votare, raportați cât mai repede aceste nereguli.

- Acreditarea permite accesul și staționarea titularului în locurile publice din zona de votare sau în localul de vot, precum și să asiste la operațiunile electorale, inclusiv la numărarea voturilor și la întocmirea proceselor-verbale, iar la Biroul Electoral Central și birourile electorale de circumscripție în spațiile special stabilite în acest sens – **art 83 și 121, Hotărârea BEC nr 15.**

IMPORTANT:

Acreditarea este valabilă pentru tot județul

Orice act care contravine regulilor stabilite prin acest document sau prin cele deja comunicate de către Expert Forum se sancționează cu retragerea acreditării pentru acel observator.

- Înainte de observa alegerile în secția de votare, este important să citiți **Legea 115/2015**¹ și alte acte recomandate în timpul sesiunii de pregătire, astfel încât să puteți semnală nereguli citând articolul respectiv

CE FACE UN OBSERVATOR?

- Rolul principal al observatorului este să vegheze la respectarea legislației și să raporteze președintelui BESV orice neregulă (verbal sau scris)

- În momentul raportării de nereguli este important să menționați dacă ați fost implicat direct sau ați văzut incidentul sau ați aflat de la un terț. Pentru a face fotografii sau filme în secția de votare solicitați acordul președintelui biroului electoral al secției de votare

---

¹ Toate referințele legislative din acest document care sunt marcate cu art. se referă la Legea 115/2015

- Dacă considerați că există o amenințare iminentă la adresa dumneavoastră, trebuie să părăsiți zona de observare rapid, întrucât integritatea corporală este primul lucru pe care trebuie să îl aveți în vedere

- Trebuie să sosiți la secția de votare cel târziu la ora **6.15** Pe parcursul zilei veți monitoriza ce se întâmplă în secția de votare. Veți completa fișele primite de la Expert Forum și veți transmite informații legate de secția de votare în mai multe etape prestabilite către echipa de la centru. Pentru raportări puteți folosi **telefonul 0800 080 200 (gratuit) sau platforma www.expertforum.ro/votcorect**

- **Echipe mobile vs observatori staționari**

Regula EFOR este că observarea se face în secții care sunt prestabilite cu coordonatorii acțiunilor de observare. Cu toate acestea, dacă secțiile respective nu prezintă un interes sporit, pot fi schimbate. De multe ori, elementul surpriză este cel care relevă cele mai multe nereguli. Astfel, observatorii pot vizita mai multe secții de votare în aceeași zi, cu condiția să stea minimum o oră în fiecare dintre acestea. Puteți reveni într-o secție de mai multe ori dacă este nevoie. În situația în care observați nereguli este recomandat să dedicați mai mult timp unei anumite secții de votare.

CODUL DE CONDUITĂ PENTRU OBSERVATORII OSCE/ODIHR

- Observatorii își vor îndeplini îndatoririle cu strictă imparțialitate și nu vor exprima și manifesta public nici o preferință sau simpatie în ce privește autoritățile naționale, partidele, candidații, sau chestiunile disputate în cadrul procesului electoral.

- Observatorii își vor îndeplini îndatoririle de o manieră discretă și nu se vor amesteca în procesul electoral.

- Observatorii pot adresa întrebări reprezentanților autorităților electorale sau supune atenției acestora eventualele nereguli, însă nu trebuie să dea instrucțiuni sau să contramandeze deciziile acestora.

- Observatorii vor lucra pe toată durata zilei alegerilor și vor urmări

inclusiv numărarea voturilor și, dacă primesc instrucțiuni în acest sens, următoarea etapă a centralizării rezultatelor.

- Observatorii își vor baza toate concluziile pe observațiile personale sau pe fapte sau dovezi clare și convingătoare.

Observatorii nu vor comenta în fața reprezentanților mass-media procesul electoral sau esența constatărilor lor; toate comentariile către presă se vor limita la informații generale despre misiunea de observare a alegerilor și rolul observatorilor.

- Observatorii nu își vor asuma riscuri inutile. Siguranța personală a fiecărui observator este prioritară față de orice alte considerații.

- Observatorii vor respecta toate legile și regulamentele naționale.

- Observatorii vor da întotdeauna dovadă de cel mai înalt nivel de discreție și comportament profesional.

II. REGULI DE VOT

Ce alegem pe 5 iunie?

Consiliile locale, consiliile județene și primarii (inclusiv de sector, în București), într-un singur tur de scrutin. Din 2016, președinții de consilii județene se aleg de către consilierii județeni, prin vot indirect.

Unde găsesc o listă a tuturor candidaților?

Lista tuturor candidaților din țară este publicată de către Biroul Electoral Central, pe www.2016bec.ro, secțiunea *candidați*.

Care sunt legile pe care trebuie să le cunosc?

Legea principală care reglementează alegerile locale este Legea nr 115/2015. Pe lângă aceasta, sunt importante Hotărârile emise de către Biroul Electoral Central au rolul de a detalia sau clarifica legea. Vezi toată legislația aici: <http://www.2016bec.ro/legislatie/>

Care sunt condițiile necesare pentru a vota?

Trebuie să ai peste 18 ani (inclusiv în ziua alegerilor) – **art 3(1)**. Poți vota dacă ești cetățean român sau al Uniunii Europene, cu reședință sau

domiciliu în România – **art 5(1)**. Nu pot alege debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, persoanele cărora li s-a interzis exercitarea dreptului de a alege, pe durata stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă. – **art 6 (1)**

Administrația electorală

La alegerile locale funcționează patru tipuri de birouri electorale: central (BEC), de circumscripție județeană, respectiv municipală, orășenească și de comună și biroul electoral al secției de votare (BESV). Acestea din urmă sunt compuse dintr-un președinte, locțiitor, precum și 5 până la 9 membri (partide politice care candidează în circumscripția respectivă). Candidatul, soțul, soția, rudele sau afinii până la gradul al doilea inclusiv nu pot fi membri ai birourilor electorale - **Art 25 (2)**.

Cel mai des veți interacționa cu BESV, care au următoarele atribuții (**art 31**):

a) primesc de la primari listele electorale permanente, copiile de pe listele electorale complementare și listele electorale suplimentare și asigură condițiile necesare în vederea verificării acestora de către alegători;

b) primesc de la birourile electorale de circumscripție buletinele de vot pentru alegătorii care urmează să voteze la secția respectivă, ștampila de control și ștampilele cu mențiunea "VOTAT";

c) conduc operațiunile de votare și iau toate măsurile de ordine în localul secției de votare și în jurul acesteia;

d) numără voturile și consemnează rezultatul votării pentru circumscripțiile electorale pentru care s-a votat la secția respectivă, în mod distinct, pentru consiliul local, pentru primar, respectiv primarul general al municipiului București, pentru consiliul județean, respectiv pentru Consiliul General al Municipiului București;

e) rezolvă întâmpinările referitoare la propria lor activitate;

f) întocmesc și înaintează biroului electoral de circumscripție dosarele prevăzute la art. 96;

g) predau, cu proces-verbal, biroului electoral de circumscripție, buletinele de vot întrebunțate și necontestate, precum și pe cele anulate, listele electorale utilizate, ștampilele și celelalte materiale necesare votării;

h) verifică, prin mijloace electronice, legalitatea exercitării dreptului de vot,

conform art. 85, precum și corelațiile din procesele-verbale de consemnare a rezultatelor votării, prevăzute la art. 94 alin. (3), conform procedurii stabilite prin hotărâre a Biroului Electoral Central.

Când se votează

Secțiile de votare se deschid la ora 07:00 și se închid la ora 21:00. Accesul în secția de votare după ora 21:00 nu este permis și mai pot vota doar cei care se află în localul secției de votare – **art 92**.

Unde se votează

Doar la secția unde ești arondat(ă), care se poate verifica pe <https://www.registrulelectoral.ro/>

Listele electorale

- Listele permanente - cuprind alegătorii care au domiciliul pe raza secției de votare respective
- Listele suplimentare

Pe liste suplimentare sunt incluși doar cei care nu figurează în listele permanente, în urma unor erori sau dacă și-au stabilit reședința în localitatea respectivă și nu au solicitat primarului să îi înscrie în Registrul Electoral cu 45 de zile înaintea scrutinului. Dacă nu au solicitat înscrierea din timp, pot fi înscriși în ziua votului de către președintele biroului electoral – **art 18 (4)**

- Listele complementare

Aceste liste cuprind pe toți cetățenii Uniunii Europene cu drept de vot care se află în evidențele Inspectoratului General pentru Imigrări și au domiciliul sau reședința în localitatea pentru care se întocmește lista – art 21

- Extrasul pentru urna specială (mobilă)

Alegătorii care votează cu urna specială vor fi trecuți în acest tabel. Ei sunt radiați din listele electorale permanente, suplimentare sau complementare ale secției respective – **art 91**

Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV)

Sistemul are rolul de a preveni votul multiplu, de a publica în timp real statistici sau de a verifica unicitatea înscrierii în listele electorale. Pe scurt, în momentul în care veți merge în secția de votare vi se va cere actul de identitate pentru a fi scanat de către un operator de calculator. Sistemul verifică:

- a) persoana care s-a prezentat la vot a împlinit vârsta de 18 ani până în ziua votării inclusiv;
- b) persoana care s-a prezentat la vot și-a pierdut drepturile electorale;
- c) persoana care s-a prezentat la vot este arondată la altă secție de votare;
- d) persoana care s-a prezentat la vot este omisă din lista electorală permanentă și are domiciliul în raza teritorială a secției de votare respective nu a formulat o solicitare de a fi înscrisă în Registrul electoral cu adresa de reședință;
- e) persoana care s-a prezentat la vot și-a mai exercitat dreptul de vot la același scrutin. – **art 85 (3)**

Dacă sistemul nu arată că alegătorul a mai votat, președintele BESV:

- 1) președintele biroului electoral va aduce la cunoștința alegătorului că SIMPV a semnalat că și-a mai exercitat o dată dreptul de vot la aceste alegeri și că votul multiplu se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.
- 2) Dacă alegătorul insistă după aceste precizări, Președintele va comunica cu secția unde se presupune că ar fi votat alegătorul
- 3) Va solicita președintelui celui alt birou electoral să confirme dacă alegătorul pentru care s-a primit mesajul a semnat într-una dintre listele electorale. Dacă se infirmă, i se permite să voteze. Dacă se confirmă, alegătorul poate vota doar după ce semnează un proces verbal, prevăzut în **Hotărârea BEC 59**.

Dacă alegătorul nu a mai votat, președintele BESV:

b) îndrumă alegătorul să voteze la secția de votare la care este arondat, în cazul în care este arondat la altă secție de votare;

c) îndrumă alegătorul să voteze la secția de votare unde a fost arondat conform reședinței, în cazul în care acesta face parte dintre persoanele prevăzute la art. 18 alin. (1);

d) înscrie în lista electorală suplimentară persoana care s-a prezentat la vot, este omisă din lista electorală permanentă, are domiciliul în raza teritorială a secției de votare respective și nu face parte dintre persoanele prevăzute la art. 18 alin. (1); în cazul în care persoana omisă este înscrisă în lista electorală permanentă existentă la altă secție de votare, președintele biroului electoral al acelei secții de votare va fi notificat de către sistemul informatic în acest sens și va radia persoana respectivă din lista electorală permanentă; după ce alegătorul semnează în lista electorală suplimentară îi încredințează buletinele de vot și ștampila cu mențiunea "VOTAT";

e) permite alegătorului care îndeplinește condițiile prevăzute de lege și este înscris în lista electorală permanentă sau în copia de pe lista electorală complementară să voteze; în acest sens, după ce alegătorul semnează în lista electorală permanentă sau în copia de pe lista electorală complementară îi încredințează buletinele de vot și ștampila cu mențiunea "VOTAT". – **art 85 (4)**

IMPORTANT: Votul se va desfășura chiar dacă sistemul nu va funcționa. Datele alegătorilor vor fi notate pe hârtie, urmând a se actualiza automat când sistemul își va relua funcționalitatea – **art 86**

Documente pe baza cărora se poate vota

Cetățenii români:

- cartea de identitate
- cartea electronică de identitate
- cartea de identitate provizorie
- buletinul de identitate ori pașaportul diplomatic
- pașaportul diplomatic electronic
- pașaportul de serviciu, pașaportul de serviciu electronic

- în cazul elevilor din școlile militare, carnetul de serviciu militar

Cetățenii Uniunii Europene

- orice document valabil care le atestă identitatea – **art 127**

Urna specială (mobilă) – pentru persoanele imobilizate, care nu se pot deplasa la secția de votare

Pot face cereri către președintele BESV unde se află imobilul unde se află persoanele care nu se pot deplasa la sediul secției de votare din cauză de boală sau invaliditate. Condiția este de a avea domiciliul sau reședința în localitatea sau sectorul municipiului București în care se află secția de votare. Cerere poate transmisă prin orice mijloace și trebuie să fie însoțită de copii ale actelor din care rezultă starea de sănătate sau de invaliditate. Documentul trebuie datat și semnat olograf și va cuprinde numele, prenumele, codul numeric personal, domiciliul sau reședința, seria și numărul actului de identitate.

La fiecare secție de votare există o singură urnă, care se deplasează cu o echipă formată din cel puțin 2 membri ai biroului electoral, echipați materialul necesar votării – extrasul de pe listele electorale, ștampilă cu mențiunea „VOTAT” și buletine de vot – la locul unde se află alegătorul, pentru a se efectua votarea. Înainte de a pleca pe teren urna datele sunt preînregistrate în SIMPV, urmând a fi înregistrate definitiv la întoarcerea în localul de vot a echipei pe baza semnăturilor în extras. - **art. 91 și Hotărârea BEC nr 17, republicată.**

Persoanele reținute, deținute în baza unui mandat de arestare preventivă ori asupra cărora s-a dispus măsura preventivă a arestului la domiciliu sau cele care execută o pedeapsă privativă de libertate, dar care nu și-au pierdut drepturile electorale pot solicita urna specială, conform prevederilor din articolul 91. Pot vota numai persoanele care domiciliază în raza teritorială a circumscripției electorale comunale, orașenești sau municipale în care au loc alegeri. - **art. 124**

Persoanele internate într-o unitate sanitară publică sau privată, cămin pentru persoane vârstnice ori alte asemenea așezăminte sociale publice sau private, pot solicita urna specială dacă au domiciliul sau reședința în localitatea sau în cazul municipiului București, în sectorul pe raza căruia se afla unitatea respectivă. Dacă există mai mult de 200 de cereri, acestea se fac către mai multe secții de votare, în preziua votării până la ora 20. **Hotărârea BEC nr 17, republicată.**

Observatorii pot însoți urna specială.

Ziua alegerilor – înaintea deschiderii urnelor

Vă veți începe activitatea prin inspectarea urnelor de vot, urmărind dacă sunt goale, sigilate și dacă numărul de buletine de vot și al ștampilelor corespunde nevoilor secției de votare; observați dacă se pun ștampilele de control pe ultima pagină a buletinelor de vot. De asemenea, trebuie să urmăriți dacă se permite accesul persoanelor acreditate la această etapă.

Art 82 (1) În ziua alegerilor, la ora 6,00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența celorlalți membri, verifică urnele, cabinele, existența listelor electorale, a buletinelor de vot și a ștampilelor necesare votării, după care închide și sigilează urnele prin aplicarea ștampilei de control a secției de votare.

(2) Pe măsură ce deschide pachetele sigilate, președintele este obligat să asigure aplicarea ștampilei de control pe ultima pagină a fiecărui buletin de vot din acestea.

Art. 83. - (1) Președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru ca alegerile să decurgă în bune condiții. În acest scop, puterile lui se întind și în afara localului secției de votare, până la o distanță de 500 metri.

(5) În afara membrilor biroului electoral al secției de votare, operatorilor de calculator ai biroului electoral al secției de votare, candidaților, persoanelor acreditate potrivit legii, precum și reprezentanților mass-mediei români și străini,

nicio altă persoană nu poate staționa în locurile publice din zona de votare sau în localul de vot mai mult decât timpul necesar pentru votare.

Ziua alegerilor - Etapele votării

1. Alegătorul prezintă actul de identitate către operatorul de calculator pentru a verifica în SIMPV dacă are drept de vot, nu are drepturile electorale interzise, dacă este omis din lista permanentă sau dacă a mai votat la același scrutin
2. Va semna în copia după lista permanentă, lista suplimentară sau cea complementară, după care va primi trei buletine de vot (sau patru la București) și ștampila
3. Alegătorul și va merge în cabina de vot, unde va vota singur.

În situația în care alegătorul, din motive bine întemeiate, constatate de către președintele biroului electoral al secției de votare, nu poate semna în lista electorală, președintele face o mențiune în lista electorală, confirmată prin semnătura sa și a încă unui membru al biroului electoral.

- Art 85 (5)

4. Înainte de a intra în cabina de vot, trebuie să se asigure că pe spatele buletinului de vot este aplicată ștampila de control a secției de votare. **ATENȚIE! Dacă aceasta lipsește, votul va fi declarat nul!**
5. Alegătorul trebuie să aplice ștampila cu mențiunea "VOTAT" înăuntrul patruleterului care cuprinde prenumele și numele candidatului/listei de candidați pe care îi votează.
6. Dacă la momentul introducerii este violat secretul votului prin dezvăluirea opțiunii de vot, alegătorul primește un nou buletin de vot, o singură dată
7. Restituie ștampila și primește înapoi actul de identitate, pe care trebuie să fie aplicată ștampila cu mențiunea "VOTAT" (buletine) sau un timbru autocolant (cărțile de identitate).
8. Persoanele nevăzătoare sau neștiutoare de carte pot fi însoțite în

cabină pentru a vota. Însoțitorul nu poate fi din rândul persoanelor acreditate, al membrilor biroului electoral al secției de votare sau al candidaților - **art 90**. Observatorul nu are voie să ajute cetățenii să voteze

9. Pentru motive întemeiate votarea se poate suspenda la decizia președintelui BESV. Suspendarea nu poate depăși două ore în total, trebuie afișată pe ușa secției de votare cu cel puțin o oră înainte. Persoanele acreditate și candidații au dreptul să rămână în secția de votare - **art 89**

10. Comercializarea și consumul băuturilor alcoolice într-un perimetru de 500 de m în jurul secției de votare sunt interzise - **art 81(5)**

11. Campania electorală se termină sâmbătă dimineața, la ora 7 - **art 64**. În ziua votului nu se poate face campanie electorală sub nicio formă, în special în secția de votare. Dacă găsești afișe sau alte materiale de propagandă electorală în secția de votare sau pe clădirea unde este amplasată, raportează președintelui biroului electoral al secției de votare. Acesta dispune îndepărtarea materialelor de propagandă electorală de orice tip din și de pe clădirea sediului secției de votare, iar solicitarea se duce la îndeplinire de persoanele desemnate de primari în cel mult 2 ore de la comunicare - **art 81(3)**

12. Votul este secret, nu dezvălui cu cine ai votat și nici nu permite nimănui să violeze secretul opțiunii tale electorale

13. Dacă votezi, nu fotografia buletinul de vot și evită fotografierea sau filmarea în secția de votare. Ca observator este recomandat să întrebați președintele BESV dacă puteți face fotografii în secția de votare. Dacă vezi alegători fotografiind buletinul de vot, raportează președintelui BESV

Ziua alegerilor - numărarea voturilor

Art. 93. - (1) După închiderea secției de vot, președintele, în prezența membrilor biroului electoral, declanșează operațiunile de numărare a buletinelor de vot și de consemnare a rezultatului votării, după cum urmează:

a) verifică starea sigiliilor de pe urnele de votare, sigilează fanta urnelor de votare, introduce ștampilele cu mențiunea "VOTAT" într-un plic care se sigilează prin aplicarea ștampilei de control a secției de votare. Dispariția uneia sau a mai multor ștampile se consemnează la pct. i) al procesului-verbal prevăzut la art. 94 alin. (3);

b) **anulează buletinele de vot neîntrebuințate**, prin înscrierea pe diagonala primei pagini a mențiunii "ANULAT" și aplicarea ștampilei de control a secției de votare; în cazul în care există pachete intacte cu buletine de vot, mențiunea

CL / SV

 JUDEȚUL _____
 CIRCUMSCRIȚIA ELECTORALĂ _____

 Nr. comuna _____
 orașul _____
 municipiul _____

 SECȚIA DE VOTARE Nr.

Sat _____

Str. _____ Nr. _____

PROCES - VERBAL *)
privind consemnarea rezultatelor votării pentru
CONSILIUL LOCAL din data de _____

a	Numărul total al alegătorilor prevăzut în listele electorale existente în secția de votare (pct. a = pct. a1 + pct. a2 + pct. a3 + pct. a4), din care:	<input type="text"/>
a1	- Numărul total al alegătorilor potrivit listei electorale permanente (pct. a1 ≥ pct. b1)	<input type="text"/>
a2	- Numărul total al alegătorilor potrivit copiei de pe lista electorală complementară (pct. a2 ≥ pct. b2)	<input type="text"/>
a3	- Numărul total al alegătorilor potrivit listelor electorale suplimentare (pct. a3 ≥ pct. b3)	<input type="text"/>
a4	- Numărul total al alegătorilor în cazul cărora s-a folosit urna specială (pct. a4 ≥ pct. b4)	<input type="text"/>
b	Numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscrși în listele electorale existente în secția de votare (pct. b = pct. b1 + pct. b2 + pct. b3 + pct. b4), din care:	<input type="text"/>
b1	- Numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscrși în lista electorală permanentă	<input type="text"/>
b2	- Numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscrși în copia de pe lista electorală complementară	<input type="text"/>
b3	- Numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscrși în listele electorale suplimentare	<input type="text"/>
b4	- Numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, în cazul cărora s-a folosit urna specială	<input type="text"/>
c	Numărul total al voturilor valabile exprimate (pct. c ≤ pct. b – pct. d; pct. c = Suma voturilor valabile exprimate la pct. g)	<input type="text"/>
d	Numărul voturilor nule	<input type="text"/>
e	Numărul buletinelor de vot primite (pct. e ≥ pct. c + pct. d + pct. f)	<input type="text"/>
f	Numărul buletinelor de vot neîntrebuințate și anulate	<input type="text"/>

*) Conform art. 94 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

 CL/SV Circumscripția Electorală nr. Secția de votare nr. 1/6

h. Expunerea pe scurt a întâmpinărilor formulate și a modului de soluționare a acestora, precum și a contestațiilor înaintate biroului electoral de circumscripție:

---

i. Numărul ștampilelor cu mențiunea "VOTAT"; se menționează dispariția uneia sau mai multor ștampile, dacă este cazul, precum și starea sigiliilor de pe urne la încheierea votării:

**Președintele
Biroului electoral al secției de votare**

Numele și prenumele

Semnătura,

**Locțiitorul președintelui
Biroului electoral al secției de votare**

Numele și prenumele

Semnătura,

Ștampila secției de votare,

**Membri
Biroului electoral al secției de votare**

*Numele și
prenumele*

*Formațiunea politică reprezentată
(unde este cazul)*

Semnătura

1.	<hr/>	<hr/>	<hr/>
2.	<hr/>	<hr/>	<hr/>
3.	<hr/>	<hr/>	<hr/>
4.	<hr/>	<hr/>	<hr/>
5.	<hr/>	<hr/>	<hr/>
6.	<hr/>	<hr/>	<hr/>
7.	<hr/>	<hr/>	<hr/>

g. Numărul voturilor valabil exprimate obținute de fiecare LISTĂ DE CANDIDAȚI și de fiecare CANDIDAT INDEPENDENT:

Denumirea partidelor politice, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțelor politice, alianțelor electorale ^{*)} , numele și prenumele candidaților independenți ^{**)}	Nr. crt.	Nr. de voturi valabil exprimate, obținute.
	1	<input type="text"/>
	2	<input type="text"/>
	3	<input type="text"/>
	4	<input type="text"/>
	5	<input type="text"/>
	6	<input type="text"/>
	7	<input type="text"/>
	8	<input type="text"/>
	9	<input type="text"/>
	10	<input type="text"/>
	11	<input type="text"/>
	12	<input type="text"/>
	13	<input type="text"/>
	14	<input type="text"/>
	15	<input type="text"/>

*) În ordinea rezultată din tragerea la sorți, conform art. 58 alin. (8) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

**) În ordinea înregistrării candidaților, conform art. 58 alin. (10) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

"ANULAT" se înscrie o singură dată pe pachetul respectiv și se aplică o singură dată ștampila de control a secției de votare; numărul acestor buletine se înscrie la pct. f) al procesului-verbal prevăzut la art. 94 alin. (3);

c) **stabilește numărul alegătorilor** înscriși în lista electorală permanentă și în copia de pe lista electorală complementară primite din partea primarului unității administrativ-teritoriale pe a cărei rază își are sediul secția de votare. Este interzis ca pe aceste liste să existe ștersături, modificări sau completări, altele decât cele rezultate din aplicarea art. 85 alin. (4) lit. d), art. 87 și, respectiv, art. 91 alin. (2). Rezultatul numărării se înscrie la pct. a1), respectiv a2) din modelul procesului-verbal prevăzut la art. 94 alin. (3);

d) **stabilește numărul alegătorilor prezenți la urne**, prin numărarea semnăturilor înscrise pe listele electorale existente în secția de votare. Rezultatele sunt consemnate în procesul-verbal la pct. b1), b2), respectiv b3) și b4) din modelul prevăzut la art. 94 alin. (3);

e) **după desigilarea urnei se numără voturile găsite în urnă**, evidențiindu-se separat voturile valabil exprimate, respectiv voturile nule pentru consiliul local, primar, consiliul județean sau, după caz, Consiliul General al Municipiului București și primarul general al municipiului București;

f) **citește cu voce tare**, la deschiderea fiecărui buletin de vot, lista de candidați care a fost votată sau, după caz, numele și prenumele candidatului independent ori numele și prenumele candidatului pentru funcția de primar care a fost votat și arată buletinul de vot celor prezenți; buletinele de vot deschise sunt selectate în funcție de consiliul local, primar, consiliul județean și, după caz, în funcție de Consiliul General al Municipiului București și de primarul general al municipiului București, sunt așezate în funcție de partide politice, alianțe politice, alianțe electorale sau organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale și de candidați independenți și sunt numărate și legate separat;

g) **se consemnează rezultatul votului în table separate** pentru consiliul local, pentru consiliul județean, respectiv pentru primar, de către un membru al biroului electoral al secției de votare, desemnat de președinte; dacă la consemnarea rezultatelor sunt prezenți și candidați, aceștia au dreptul să întocmească și ei un tabel; în cazul municipiului București, se întocmește și un tabel distinct pentru Consiliul General al Municipiului București, precum și unul pentru primarul general al municipiului București;

h) în tabelele prevăzute la lit. g) se înscriu și **numărul total al votanților, numărul total al voturilor nule, listele de candidați** sau, după caz, **numele și prenumele candidaților independenți și numele și prenumele candidaților**

pentru funcția de primar, precum și numărul voturilor valabil exprimate pentru fiecare; tabelele astfel întocmite sunt instrumente de lucru pentru completarea proceselor-verbale;

(2) La numărarea voturilor pot participa, ca **delegați**, reprezentanții tuturor partidelor politice, alianțelor politice și alianțelor electorale sau organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care au participat la alegeri și nu au reprezentanți în biroul electoral al secției de votare.

După finalizarea numărării voturilor, se încheie câte un proces verbal, în câte două exemplare pentru primar, consiliul local, județean, primarul general al Municipiului București și Consiliul General al Municipiului București. PV se semnează de președintele BESV și de membrii acestuia și poartă ștampila de control. PV este valid și dacă nu semnează toți membrii – motivul este menționat în PV.

Art. 96. - (1) Pentru consiliul local, pentru consiliul județean, respectiv pentru primar se întocmește câte un dosar care cuprinde: procesul-verbal și contestațiile formulate, precum și buletinele de vot nule și cele contestate. Dosarele se sigilează, se ștampilează, se transportă sub paza personalului structurilor Ministerului Afacerilor Interne și se predau biroului electoral de circumscripție de către președintele biroului electoral al secției de votare, în cel mult 24 de ore de la încheierea votării. Președintele biroului electoral al secției de votare trebuie însoțit de cel puțin 2 membri ai biroului, stabiliți prin tragere la sorți de către președinte.

(2) Predarea dosarelor se face pe bază de proces-verbal.

(4) Procesele-verbale privind consemnarea rezultatelor votării, întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare, validate de către biroul electoral de circumscripție județeană, biroul electoral de circumscripție a municipiului București, respectiv de către biroul electoral de circumscripție de sector al municipiului București, pot fi puse la dispoziție, la cerere, în copie, membrilor birourilor electorale sau persoanelor acreditate, precum și candidaților independenți, de către președintele biroului electoral. – **art 9, Hotărârea BEC nr**

52

Buletin de vot valid vs nul

Buletinetele de vot sunt nule în următoarele situații:

- buletinele de vot pe care nu a fost aplicată ștampila de control a secției de votare;
- buletinele de alt model decât cel legal aprobat;
- ștampila cu mențiunea VOTAT are alt model decât cel legal aprobat;
- pe buletinul de vot nu a fost aplicată ștampila cu mențiunea VOTAT
- ștampila cu mențiunea VOTAT este aplicată în două sau mai multe patrulater
  - ștampila cu mențiunea VOTAT este aplicată în două sau mai multe patrulater, chiar dacă unele ștampile au fost tăiate/anulate de alegător;
  - ștampila cu mențiunea VOTAT a fost aplicată în exteriorul patrulaterelor și nu atinge niciun patrulater
  - ștampila cu mențiunea VOTAT atinge două sau mai multe patrulater.

În cazul în care buletinul de vot se deschide în așa fel încât secretul votului nu mai este asigurat, acesta se anulează și se dă alegătorului, numai o singură dată, un nou buletin de vot, făcându-se mențiune despre aceasta în procesul-verbal al operațiunilor de votare. – **art 85 (9)**

Buletinetele de vot sunt valide în următoarele situații:

- ștampila cu mențiunea VOTAT este aplicată în interiorul unui singur patrulater
- ștampila cu mențiunea VOTAT depășește limitele patrulaterului, dar opțiunea alegătorului este evidentă (inclusiv situația în care ștampila atinge doar un patrulater);
- ștampila cu mențiunea VOTAT este aplicată în interiorul unui patrulater, dar pe buletinul de vot sunt înscrise diverse mențiuni ale alegătorului (votul este considerat valabil indiferent de mențiunile înscrise pe buletinul de vot);

- ștampila cu mențiunea VOTAT este aplicată în interiorul unui patruleter, dar pe buletinul de vot alegatorul a aplicat una sau mai multe ștampile fără să atingă vreun alt patruleter.
- buletinele îndoite greșit – dacă se păstrează secretul votului – nu sunt nule - **Hotărârea BEC nr 60**

Cum se fac sesizări

Sesizările (întâmpinări) se pot face verbal, iar dacă acestea nu sunt soluționate, în scris la președintele biroului electoral. Împotriva deciziilor birourilor electorale se pot face contestații la birourile electorale de circumscripție. Sesizările nu pot fi refuzate și trebuie să primiți un număr de înregistrare. Întâmpinările sunt trecute în procesul verbal de încheiere a procesului de votare, cu specificarea soluțiilor adoptate – **art 94 (3)**

Întâmpinările ar trebui să conțină cel puțin destinatarul (președintele BESV), numele și prenumele observatorului, serie și număr act de identitate, calitatea, relatarea neregulii cu cât mai multe detalii (pe cât se poate citați articole de lege sau hotărâri BEC), secția de votare, data și semnătura. Vă rog să ne trimiteți și nouă o copie a sesizării, în orice format posibil (fotografiat, copie etc)

Birourile de circumscripție rezolvă întâmpinările referitoare la propria lor activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de **votare - art 27 (1)**.

Art. 95. - (1) În timpul operațiunilor de votare, de deschidere a urnelor, de numărare și totalizare a voturilor, precum și de înregistrare a rezultatului votării în procesele-verbale se pot face întâmpinări cu privire la aceste operațiuni.

(2) Biroul electoral al secției de votare hotărăște de îndată asupra întâmpinărilor formulate.

(3) Împotriva soluției date cu ocazia rezolvării întâmpinării se pot formula

conestații în scris. Conestațiile se prezintă președintelui biroului electoral al secției de votare, care eliberează depunătorului o dovadă de primire.

Infrațiuni

Infrațiunile la legea electorală sunt specificate în Codul Penal.

Împiedicarea exercitării drepturilor electorale

Codul Penal Art. 385. (1) Împiedicarea, prin orice mijloace, a liberului exercițiu al dreptului de a alege sau de a fi ales se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(2) Atacul, prin orice mijloace, asupra localului secției de votare se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Coruperea alegătorilor

Codul Penal Art. 386. – (1) Oferirea sau darea de bani, de bunuri ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului să voteze sau să nu voteze o anumită listă de candidați ori un anumit candidat se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Nu intră în categoria bunurilor prevăzute în alin. (1) bunurile cu valoare simbolică, inscripționate cu însemnele unei formațiuni politice.

Frauda la vot

Codul Penal Art. 387. (1) Fapta persoanei care votează:

- a) fără a avea acest drept;
- b) de două sau mai multe ori;
- c) prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât are dreptul un alegător

se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează utilizarea unei cărți de alegător sau a unui act de identitate nul ori fals sau a unui buletin de vot fals.

Violarea confidențialității votului

Codul Penal Art. 389. (1) Violarea prin orice mijloace a secretului votului se pedepsește cu amendă.

(2) Dacă fapta a fost comisă de un membru al biroului electoral al secției de votare, pedeapsa este închisoare de la 6 luni la 3 ani sau amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.

Nerespectarea regimului urnei de vot

Codul Penal Art. 390. (1) Deschiderea urnelor, înainte de ora stabilită pentru închiderea votării, se pedepsește cu închisoare de la unu la 3 ani sau cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Încredințarea urnei speciale altor persoane decât membrilor biroului electoral al secției de votare ori transportarea acesteia de către alte persoane sau în alte condiții decât cele prevăzute de lege se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi.

Falsificarea documentelor și evidențelor electorale

Codul Penal Art. 391. (1) Falsificarea prin orice mijloace a înscrisurilor de la birourile electorale se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și înscrierea în copia de pe lista electorală permanentă a unor persoane care nu figurează în această listă.

(3) Introducerea în uz sau folosirea unui program informatic cu vicii care alterează înregistrarea ori însumarea rezultatelor obținute în secțiile de votare sau determină repartizarea mandatelor în afara prevederilor legii se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Cu aceeași pedeapsă se sancționează introducerea de date, informații sau proceduri care duc la alterarea sistemului informațional național necesar stabilirii rezultatelor alegerilor.

Sanționarea tentativei

Codul Penal Art. 393. Tentativa la infracțiunile prevăzute în art. 385 și art. 387-391 se pedepsește.

Cum fac o plângere penală?

Dacă asistați la săvârșirea unei fapte penale, sesizați de urgență primul echipaj de poliție (inclusiv la 112) sau intrați în prima secție de poliție sau parchet și redactați o plângere (dacă sunteți vătămat de infracțiune) sau un denunț (când cunoașteți despre o infracțiune).

Plângerea și denunțul se fac în scris și verbal. În scris va trebui să conțină: numele, prenumele, CNP, calitatea și domiciliul, descrierea faptei, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute. Mai multe detalii <http://expertforum.ro/votcorect/reguli-vot/>

Vă rugăm să nu faceți o astfel de sesizare fără să ne anunțați decât în cazuri de urgență.

***

Secțiunea următoare a manualului este preluată și adaptată din Manualul OSCE/ODIHR de observare a alegerilor, ediția a VI-a, <http://www.osce.org/odihr/elections/68439>

III. PROCEDURI ȘI RISCURI LEGATE DE OBSERVARE

A. Observații la intrarea în secția de votare și în afara acesteia

- În secția de votare există materiale de campanie electorală sau se desfășoară activități de campanie?
- Se constată prezența unor mari grupuri de persoane în fața secției de votare? Dacă alegătorii își așteaptă rândul afară, aceasta

se face de o manieră ordonată? Dacă persoanele prezente nu sunt alegători, există indicii privitoare la identitatea lor?

- Există indicii privitoare la acțiuni de intimidare?
- Alegătorii sunt îndemnați să voteze sau să nu voteze, sau să voteze într-un anumit fel?
- Sunt prezenți reprezentanții forțelor de ordine? Dacă da, comportamentul lor este adecvat?
- Accesul la secția de votare este dificil? Ar putea o persoană cu handicap să intre în secția de votare fără ajutor?

Observatorii trebuie să ia cunoștință de orice tensiuni neobișnuite manifestate la intrarea lor în secția de votare, fie din pricina prezenței lor, fie pentru alte motive. Este posibil ca primele câteva minute să fie esențiale pentru formarea unei impresii imediate și realiste asupra situației din secția de votare.

B. Întrebări pentru membrii BESV

Intrând în secția de votare, observatorii trebuie mai întâi să se prezinte ca observatori acreditați în fața președintelui comisiei electorale. Dacă președintele exprimă obiecții privitoare la prezența sau activitatea observatorilor, aceștia trebuie să explice calm și politicos că sunt acreditați în mod oficial să observe scrutinul.

Observatorii trebuie să discute cu mai mulți membri ai BESV care reprezintă diferite partide politice. Printre întrebările ce pot fi adresate membrilor secției de votare se numără următoarele:

- **Cum au fost selectați membrii comisiei? Reprezintă ei partidele politice? Care este profesia lor în mod obișnuit?**
- **Sunt prezenți toți membrii comisiei? Există membri care au fost împiedicați să facă parte din comisie?**
- **Cum sunt împărțite îndatoririle membrilor comisiei secției de votare pentru a asigura eficiența și siguranța votării?**
- **Membrii comisiei de votare au participat la o instruire formală?**

- Când au fost primite buletinele de vot și celelalte materiale necesare votării și cum au fost păstrate acestea înainte de ziua alegerilor?

- Câte buletine de vot au fost primite inițial de secția de votare respectivă?

- Există suficiente buletine de vot și materiale necesare votării?

- Care este numărul total al alegătorilor înscriși pe liste de alegători la secția de votare respectivă și câți alegători s-au prezentat la vot?

- Există o listă de alegători care votează la domiciliu cu urna specială și, dacă da, există un număr neobișnuit de mare de alegători pe listă?

- Au existat cazuri în care alegătorii au fost împiedicați să voteze deoarece numele lor nu apărea pe liste la această secție de votare? Dacă unii alegători nu s-au prezentat cu actele de identitate necesare, cum s-a rezolvat această problemă?

- Au avut loc tulburări sau nereguli, au fost primite reclamații, și cum au fost rezolvate?

Observatorii trebuie să încerce să stabilească dacă membrii comisiei par a fi bine instruiți și s-au familiarizat cu procedurile de votare, dacă par a fi liberi să discute despre îndatoririle lor, precum și dacă par să-și îndeplinească îndatoririle în mod imparțial.

C. Observarea scrutinului în cadrul secțiilor de votare

Dincolo de conversația cu membrii comisiei, observatorii trebuie să urmărească cu atenție toate procedurile desfășurate la secția de votare. Observatorii trebuie să decidă pe baza judecății personale dacă anumite aspecte sau proceduri prezintă nereguli și să le semnaleze.

Printre problemele și procedurile care trebuie urmărite se numără următoarele:

- **Există indicii de dezorganizare, ca de exemplu cozi**

neobișnuit de lungi sau întârzieri excesive?

- În secția de votare există materiale de campanie electorală sau se desfășoară activități de campanie electorală?

- Se încearcă să se solicite alegătorilor să voteze într-un anumit fel, sau se exercită presiuni asupra acestora? Există indicii privind anumite acțiuni de intimidare?

- În secțiile de votare se află reprezentanți ai poliției, ai forțelor de ordine sau ai autorităților guvernamentale?

- Sunt prezente în secția de votare alte persoane care nu par a avea funcții oficiale?

- Procesul de votare este administrat de alte persoane decât membrii comisiei, respective operatorul de calculator sau membrii comisiei primesc instrucțiuni de la alte persoane?

- Cum se stabilește identitatea alegătorilor? Alegătorii prezintă documentele necesare?

- Alegătorii semnează în listele de alegători, iar cărțile lor de identitate sunt marcate cu timbrul autocolant?

- Există semnături aparent identice în lista de alegători?

- Există cazuri în care alegătorii sunt împiedicați să voteze deoarece nu sunt înscrși în liste?

- Buletinele de vot au ștampila secției de votare?

- Alegătorii primesc mai multe buletine de vot, sau există alte indicii privind votarea multiplă?

- Există indicii privind introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât cele la care au dreptul alegătorii?

- Alegătorii manifestă o bună înțelegere a procesului electoral, sau există un număr mare de alegători care solicită ajutor?

- Formatul secției de votare ar putea fi cauza compromiterii secretului votului?

- Alegătorilor li se permite să intre însoțiți în cabina de vot?

- Există alegători care votează în afara cabinei de vot?

- Sediul secției de votare este accesibil pentru o persoană cu handicap neasistată?
- Alegătorii care au nevoie de asistență primesc ajutorul adecvat?
- Urnele sunt amplasate în raza vizuală a comisiei electorale și a observatorilor?
- Urnele sunt sigilate corespunzător?
- Toate procedurile de votare sunt urmate eficient și adecvat?

D. Alte contacte stabilite la secțiile de votare

Pe lângă discuțiile cu membrii secțiilor de votare și constatările independente, observatorii trebuie să încerce să discute cu alți observatori sau delegați ai mass media sau partidelor politice întâlniți în secția de votare. Comentariile acestora pot oferi informații suplimentare privind atmosfera în care se desfășoară votarea la respectiva secție de votare și activitatea membrilor comisiei.

Observatorii trebuie să clarifice în discuțiile la care iau parte faptul că nu au autoritatea de a remedia neregulile sau încălcarea legii, ci doar de a le semnală. Observatorii trebuie să informeze persoanele care au fost martori ai încălcării legii sau ai anumitor nereguli că au dreptul de a depune reclamații urmând procedurile oficiale stabilite la nivel național.

În toate conversațiile la care iau parte, observatorii trebuie să rețină faptul că unele persoane pot încerca să manipuleze informațiile transmise observatorilor pentru scopuri și interese proprii. Prin urmare, observatorii trebuie să evalueze pe baza judecății personale gradul de relevanță al informațiilor primite. Observatorii trebuie să facă întotdeauna distincția între informațiile bazate pe propriile observații și informațiile care le-au fost transmise de alte persoane. În cazurile în care se comunică informații primite de la alte persoane, este necesar să se menționeze măsura în care observatorii consideră că aceste informații sunt conforme cu realitatea.

Observarea numărării voturilor și centralizării rezultatelor

La încheierea votării și începerea numărării voturilor, observatorii trebuie să se afle în secțiile de votare, deoarece accesul după închiderea secțiilor de votare nu este permis; pentru siguranță, se recomandă observatorilor să nu mai părăsească secția de votare după ora 20:45. Procedura standard pentru închiderea secției de votare și numărarea voturilor începe cu anularea buletinelor de vot rămase neîntrebuițate și consemnarea numărului lor în rubricile corespunzătoare din procesul verbal. BESV sigilează separat ștampilele de vot, apoi urna de vot este deschisă și buletinele de vot sunt numărate și este întocmit procesul verbal.

Printre problemele și procedurile care trebuie urmărite se numără următoarele:

- **Numărarea voturilor este efectuată de membrii comisiei sau sunt implicate și alte persoane?**
- **Membrii comisiei par a înțelege și respecta procedurile necesare?**
- **Buletinele de vot sunt numărate ordonat și în condiții de siguranță?**
- **Procedura de numărare a voturilor este transparentă? Sunt asigurate condițiile adecvate pentru observatori?**
- **Numărul alegătorilor care s-au prezentat la vot corespunde cu numărul buletinelor de vot din urnă?**
- **Buletinele de vot neutilizate sunt anulate și păstrate în condiții de siguranță?**
- **Buletinele de vot nule sunt identificate corect și uniform? Sunt buletinele de vot nule separate corespunzător și păstrate pentru o examinare ulterioară?**

- **Buletinele de vot conțin anumite semne neobișnuite menite să compromită secretul votului?**
  - **Numărul buletinelor de vot nule pare neobișnuit de mare?**
  - **Numărarea voturilor respectă principiul potrivit căruia buletinul de vot este considerat valabil dacă intenția alegătorului este clară?**
  - **Buletinele de vot sunt sortate corect și numărate separat?**
  - **Controversele și contestațiile sunt rezolvate în mod satisfăcător?**
  - **Documentele oficiale ce conțin rezultatele scrutinului sunt completate corect la încheierea numărării voturilor și semnate de toate persoanele autorizate?**
  - **Observatorii au posibilitatea de a obține copii oficiale ale procesului verbal ce conține rezultatele scrutinului de la secția de votare?**
  - **Se constată acțiuni inoportune din partea forțelor de ordine și/sau poliției, ca de exemplu notarea datelor sau rezultatelor și raportarea acestora prin telefon?**
  - **Membrii comisiei sunt de acord cu procedura de numărare a voturilor și cu rezultatele? dacă există controverse, cum s-a procedat în acest caz?**

După numărarea buletinelor de vot, rezultatele de la secțiile de votare sunt transmise la biroul electoral de circumscripție, unde sunt centralizate.

Observatorii trebuie să stabilească dacă buletinele de vot și celelalte materiale electorale sunt transportate direct și în condiții de siguranță și transparență (observatorilor li se permite să însoțească rezultatele în timpul transportului?). Dacă acest lucru este posibil, se recomandă ca observatorii să urmărească centralizarea rezultatelor la biroul electoral de circumscripție.

Posibile probleme de luat în considerare:

- Prezența reprezentanților poliției sau autorităților locale în vecinătatea secției de votare poate fi un instrument de intimidare, deoarece poate sugera că autoritățile monitorizează prezentarea sau neprezentarea alegătorilor la vot.

- Acțiuni inoportune din partea forțelor de ordine și/sau poliției, ca de exemplu notarea sau raportarea prin telefon a datelor privind prezența la vot sau rezultatelor.

- Prezența unor grupuri numeroase de alegători în vecinătatea secțiilor de votare poate indica faptul că participarea acestora la vot este coordonată și/sau nu rezultă din voința proprie; observatorii trebuie să cerceteze dacă asemenea grupuri sunt însoțite de persoane care le coordonează și dacă există indicii privind mita electorală.

- Utilizarea neregulamentară a urnelor mobile (observatorii trebuie să rețină că numai alegătorii care au depus cerere scrisă pot utiliza urna mobilă).

- Înscrieri fictive în listele suplimentare. În timpul votării, înainte de a ieși din secția de votare (pentru orice motiv, inclusiv însoțirea urnei mobile) este recomandat ca observatorii să noteze de fiecare dată numărul alegătorilor înscriși pe liste suplimentare și să-l compare cu numărul alegătorilor înscriși pe liste suplimentare la întoarcerea observatorului în secția de votare, pentru a putea afla dacă într-un timp scurt comisia a înscris în liste speciale un număr anormal de mare de alegători.

- Urnă nesigilată (starea sigiliilor nu se menționează separat în procesul verbal).

- Confuzie sau lipsă de organizare, cazuri în care membrii comisiilor de votare nu urmează procedurile

- Prezența persoanelor neautorizate în secțiile de votare

- Desfășurarea activităților de campanie în ziua votării, materiale de campanie în secțiile de votare

- Deschiderea cu întârziere a secțiilor de votare, întârzieri excesive în administrarea votării

- Limitarea dreptului alegătorilor de a-și exprima votul
- Cazurile în care identitatea alegătorilor nu este verificată
- Cazurile în care secretul votului nu este asigurat, cabine de vot deschise
  - Inadvertențe în listele de alegători
  - Votarea în grup, votarea prin reprezentanți, votul multiplu
  - Introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât cele la care au dreptul alegătorii
    - Buletine de vot dinainte marcate
    - Absența materialelor electorale necesare
    - Activități inoportune din partea reprezentanților candidaților sau partidelor politice, imixțiuni în activitatea comisiilor electorale sau observatorilor
      - Înlocuirea urnei de vot cu o altă urnă de vot
      - Adăugarea unor buletine de vot după deschiderea urnei de vot
      - Proceduri dezordonate de numărare a voturilor
      - Participarea la numărarea voturilor a persoanelor neautorizate
      - Personal insuficient pentru efectuarea și supravegherea numărării voturilor
        - Excluderea unor membri ai comisiilor de votare sau unor observatori
          - Invalidarea arbitrară sau inconsecventă a buletinelor de vot
          - Pierderea unor buletine sau urne de vot
          - Numărarea voturilor sau înregistrarea rezultatelor intenționat incorectă
            - Păstrarea în condiții precare a buletinelor de vot neutilizate
            - Procesele verbale ce conțin rezultatele scrutinului nu sunt completate la secția de votare sau sunt completate cu creionul și nu cu cerneală
              - Refuzul de a pune la dispoziția observatorilor copii oficiale ale procesului verbal

- Transportarea materialelor electorale la biroul electoral de circumscripție nu se efectuează în condiții de siguranță
- Falsificarea sau înlocuirea proceselor verbale; și
- Lipsa transparenței sau proceduri nereglementare constatate în cursul centralizării voturilor.

***

Expert Forum este un think tank din București înființat de experți cunoscuți în politici publice și reforma administrației. Domeniile pe care le acoperim includ: reforma administrației și integritate; descentralizare și finanțe publice; reforma justiției și anticorupție; politici sociale și pensii; energie și transporturi; sănătate; procese electorale și cetățenie activă.

office@expertforum.ro | www.expertforum.ro

021 211 7400

str. Semilunei 7, apt 1, București, Sector 2